

or het comité
door diakenen
de heer G. J.
erg: de Heer
akenen uit de
wordt hiervan
K. S.

ggemans

moet denken,
beschouwingen

le strijdig zijn
lidenis, afge-
met de toen-
het nog pas
in „inwendige

Kampen's eer-
nien wist veel,
er, beter dan
de dogmaticus
te meteen de
en de beloften
opgeworpen
de zaak" be-
van de Cate-
beloofde zaak,
chreven staat.

i twee gelijk-
innen.
e beschouwin-
nen. Ze heeft
relijdanus, die
meerde sacra-
ar als de dag
open gestichte
tot de weten-
niet. K. S.

i Johannes en
men, waarmee
was zo samen-
P (d.w.z. onze
ng zijn van
wij nog op
loorheen een
CHR(istus)
n pijl is, aan

Canisiusbijbel
kan dat nu?
pijl is bij de
rastreep, maar
ten. Niet zo;
Want de
krusfiguur
die streep
rechte been
doorgestrept.
K. S.

n kon voeren,
n Reformatie-
— als „een
Achterhoek"
e f.3.— Toen

etzij uit een
o is van zon-
atkomsting van
baarheid, dat
„wonderen"

usel was, wat
e nog in hun
naar pols-
moeten we die
et Balantian
r. Het Maleis
bisch woord:
lantian nodig
„rabihi tingi",
duidelijk ge-
„rabihi tingi"
ift ook niet:
gedachten"?
ntwoord was:
voor velen in
n wilde „ver-
e noemen. In
s zal dat niet
t wonder als
is gezonden.

ik hem opende, was er een ander man in de buurt, uit
A., die direct in zijn beurs groep, en f 2.50 op tafel lei.
En dan was er een derde, de vrouwelijke helft van het
echtbaar R. en J. uit H., die een brief stuurde met f 10.—
Allesmaal vóór de Dinsdagmorgen: zómaar f 15.50.

Daarna de Dinsdagmorgen: de post. Tegelijk kwam
binnen voor f 33.50. Donors waren: P. W. L. te A. f 5.—;
G. v. d. B. te A.-Z. f 5.—; D. W. L. M. te N. f 10.— („de
monopleurische contacten tussen dominé en organist
hebben een einde, aanvoegende wijs", waarop ik graag
mijn „dat-zij-zo" zeg); J. S. te A.-C. f 2.50 („niet op de
pot gekocht, maar een wissel getrokken op ons allen");
G. B. te E. f 2.50; J. M. te R. f 1.50 („wat het gorgelen
is voor keelpatiënten, is het orgelen voor theol. studen-
ten", de motor moet er wezen, maar de gangmaker ook);
R. H. te G. f 2.— („après moi la musique, hij komt ni-
niet zo vaak meer in Kampen, als vroeger); giro nr 29
f 5.—. Leuke collectie-met-aphorismen op de vroege
morgen.

En dan de Woensdag: zómaar f 61.50. Apporteurs wa-
ren dr P. B. te U. f 5.—; Q. te R. („ut desint vires, tamen
est laudanda voluntas") f 1.—; A. B. G. te Z.-H. f 10.—;
v. d. B. (als ik goed lees) te C. a. d. L. f 2.50; R. te
R.-O. f 1.—; J. H. B. te A.-Z. f 1.—; J. K. te E. f 1.—;
C. J. te R. te D. f 2.—; J. R. te M. f 1.—; fam. de G. te
K. f 7.50; P. G. te R.-C. f 2.—; D. J. v. W. te V. f 1.—;
J. K. Z. te G. („stuur per expres, voor orgel K. S., idee
niet kwaad, gemeenten ten baat", waarbij te bedenken
is dat K. S. betekent: Kamper School) f 1.—; A. J. L.
te R. (met troostwoord inzake bedelcapaciteit) f 2.50.
Dat is nog eens „frisse-morgen-zeggen".

Ook de Donderdag begon alzo te groeten. Inéens f 20.50.
Nu waren er A. d. M. te S. („t kan ook A. d. H. zijn,
maar de beginletter lijkt precies op de eerste van de
straatnaam, en die begint zeker met een M.) f 2.50;
H. D. v. H. te O. f 1.— (met goede herinneringen aan

21-9-41); H. A. K. te A. (een „druppeltje melk", rotter-
damse beeldspraak) f 1.—; „van Sr en Jr" te A. (bijlet
nr 34, schone coöperatie) f 2.50; Joh. de B. te U. f 1.50;
J. R. M. te B. f 2.— (met wens van vrede, die doet dan-
ken); C. M. A. d. G. te R.-N. f 10.—.

De Vrijdag hield de vaart erin: f 33.— per ochtend-
post. Van H. K. te R.-N. f 2.50; van „Vader en zoon" te
R. f 2.— (met rijmpje: K. S. heeft schulden, wel 2000
gulden. Dat konden we niet dulden, weshalve we een
girobiljet invulden, ten bedrage van 2 gulden); van G. v.
O. te U. f 10.—; door R. te R. (bijlet nr 56) f 3.50; van
A. J. R. te Z. f 5.—; van Mr E. J. G. te S. f 2.50; van
G. H. B. te A.-Z. f 5.— (ook „ter bevordering van wat
kinderlijke vreugde", — een tijdsbehoefte); E. H. W. te
L. f 2.50.

En de Zaterdag bracht een vrolijke week-end-stemming.
Per ochtendpost f 57.50. Een hartelijke brief uit Zwolle,
met, tevens als uiting van blijdschap om „broederlijke
hulp inzake Zwolle en Krallingen", waarvoor ik heel dank-
baar ben, van vader en zoon v. d. B. f 2.—; en voorts
per giro: ook al uit Zwolle van een muzikaal man C. G.
L. aldaar f 25.— (Zwolle herademt weer); „van N. N." te
A. (en omgeving, bijlet nr 54) f 7.50; van C. de G. te
„s-Gr. f 2.50; van N. N. te U. (bijlet nr 80) f 2.—;
van J. K. te H. f 2.50; onder giro nr 31 (uit G.) f 10.—;
van J. M. te R.-N. f 5.— (met verzoek ook eens aan
R.-C. te denken, als ik nog eens zo'n koopje weet, wat
beloofd wordt, maar ik heb zelf jaren gewacht.....); van
C. v. A. te U. f 1.—; en daarmee is het dan afgelopen
voor deze week.

Dat maakt dus in één week f 221.50. Het gaat goed.
Stand van verleden week f 368.—. Stand voor het ogen-
blik (Zaterdagmorgen) dus f 368.— + f 221.50 = f 589.50.
Ik heb het weer eens ouderwets goed.

Het hartelijke groot, K. SCHILDER, Giro 127278. Op
het bijlet s.v.p.: „voor orgel aula".

Dr PAUL TOURNIER,

VAKWETENSCHAP EN PRACTIJK

Christelijke geneeskunst en Buchman-beweging (V)

In de boeken van Tournier lezen we herhaaldelijk,
dat hij met zijn patiënten bidt.

Zolets doet sympathiek aan; hoewel het iemand,
die wel eens wat meer van nabij heeft kennis ge-
maakt met de z.g. „genezingen"-op-het-gebed even
kopschuw maakt.

Nu heb ik van zulk een bidden met de duidelijke
bedoeling, om direct of kort daarna een genezing
te bewerkstelligen, in deze boeken van Tournier niets
gevoend.

Tournier bericht verschillende malen, dat hij met
zijn patiënten, of met hun familie bidt. Maar meer
als besluit van wat hij met zijn patiënt heeft
meegemaakt. Ik noem b.v. „Edmée". Hij vermeldt
van haar: „Edmée had geleerd weer helemaal eerlijk
tegenover zichzelf te zijn. Zij had de bekentenis van
vele verkeerde dingen neergeschreven; van verge-
ving, die zij moest vragen; van leugens, die zij moest
bekennen; van angst, die zij moest loslaten; van ver-
zoening, die zij moest zoeken. Zij bleek een heldere
kijk op de diepere oorzaken van haar ziekte te heb-
ben. Tenslotte kwam zij tot het besluit haar leven
aan Christus over te geven en voortaan Gods wil te
zoeken in plaats van haar eigen wil. Ons gesprek
eindigde met gebed."

Een ander geval is dat van „Marcel". Marcel was
stervende en reeds buiten kennis. Tournier zat in de
familiekring, die de dood afwachtte. Hij zegt: „Wij
hadden allen dezelfde gedachte: „hij lijdt eigenlijk
niet meer; het leven tracht zich alleen nog maar te
handhaven. Ik had — zo zegt Tournier verder —
in deze familiekring nooit ernstig over mijn levens-
opvatting gesproken. Ik had, geloof ik, nooit met
hen over God gesproken. Maar in deze uren, die zich
rekten, kon ik de dood zo niet afwachten en daarbij
mijn geloof in mijzelf opgesloten houden. Ik besepte

ook, dat er niet veel woorden nodig waren..... Maar
hoe? — Enige ogenblikken daarna besepte ik, dat er
niet over God gesproken behoefde te worden, maar
eenvoudig gebeden. Weer verliepen enige minuten en
ik had de indruk, dat dit gebed komen zou, zonder
dat het van mij uitging. Nogmaals was het een lange
tijd stil en toen zei mijn vrouw zachtjes: „wij moes-
ten eigenlijk bidden". Een ogenblik later zei ik enkel:
„wilt u, dat ik het doe?" Het werd een stille over-
peinzing, een ernstige inkeer. Ik stamelde enige
woorden tot mijn God, die in ons midden was, bij de
stervende, zijn familie en zijn dokter".

Zo zou ik meer gevallen kunnen noemen.
We zien hier dus niet het bidden, ingeschakeld in
een bepaalde manier van ziekenbehandeling; we zien
hier een bidden, een willen spreken tot God, omdat
men er toe gedrongen wordt; omdat men haast niet
anders meer kan. Terwijl Tournier het dan ook doet
en zich niet schaamt,..... wat wij zo vaak doen!
Zeker, ik zie de Buchman-sfeer niet over 't hoofd,
die uit deze beide verhalen (en ook uit andere) duide-
lijk spreekt. Ik geloof ook, dat Tournier zich ten
deze rechten moest naar de Heideb. Cat., vraag en
antw. 117: „wat behoort tot zulk een gebed, dat God
aangenaam is en van Hem verhoord wordt?" Alleen
maar, laat ons niet te hard zijn in onze kritiek op
Tournier; wij, die het er, als het betreft het uitkomen
en „opkomen voor de Naam en de eer van Christus
op alle terrein des levens" vaak zo hopeloos voor laten
zitten..... Uit valse schaamte! Tournier schaamt
zich in ieder geval het belijden van de Naam van
Christus (zo als hij Hem, eigenwillig vertekend, ziet)
niet!

Dat Tournier de biecht niet veroordeelt, maar

daar een voorstander van is, is haast vanzelfspre-
kend. Ten eerste vanwege zijn Buchmannianisme;
immers de biecht is te zien als een vorm van het
„delen"; van het „elkaar de misdaden belijden".
Maar ten tweede waardeert Tournier de biecht vooral
ook om haar psychotherapeutische waarde. Voor ver-
schillende patiënten heeft het zich-eens-uit-kunnen-
spreken reeds een belangrijke verbetering ten gevol-
ge. In vakterm spreekt men dan van „psycho-cathar-
sis"; wat populair zouden we kunnen spreken van de
goede uitwerking, die het op een patiënt heeft, als
hij „zijn hart eens tegenover een ander kan luchten".

Hiervoor moet dikwijls een sterke weerstand over-
wonnen worden; want dat „luchten van zijn hart"
betekent vaak, dat men schuld heeft te belijden over
wat men verkeerd heeft gedaan; dat men zijn „zonden
opblijft"; en dat valt een mens niet altijd even ge-
makkelijk. Daarvoor moet men iets overwinnen; een
„iets", dat Freud heeft aangeduid als de „censuur".
Tournier zegt hiervan: „Wanneer men de zaak goed
beschouwt, bemerkt men, dat er in werkelijkheid
twee „censuren" zijn. De ene, waarop de psychoana-
lyse het licht laat vallen, verzet zich er tegen, dat
een bepaalde verdrongen herinnering in het veld van
het bewustzijn terugkeert; de andere verzet zich te-
gen het opbiechten van die herinnering aan een derde.
Freud zelf heeft, naar het mij voorkomt, op die dub-
bele censuur gezinspeeld, toen hij sprak van „niet-
gekende" en „niet-erkende" motieven. De eerste
censuur is oorzaak van die wonderlijke leem-
ten, die wij dikwijls in de ziektegeschiedenis-
sen van onze patiënten constateren, wanneer
zij in alle oprechtheid uiterst belangrijke feiten
in hun leven vergeten zijn. Maar de echte bevrijding
komt alleen bij de overwinning van de tweede cen-
suur, bij de schuldbelijdenis. Er is trouwens een nauw
verband tussen deze twee censuren. Zodra een mens
de moed vindt om tegenover een ander alles wat in
zijn bewustzijn leeft op te biechten, ziet hij andere
herinneringen opdoemen, die er uit verbannen waren.
Als men geregeld stil voor God is en begane fouten
biecht, bereikt men zo, dat het veld van het bewust-
zijn voortdurend uitgebreid wordt. Men weet, dat
volgens de opvattingen van Freud juist deze uitbrei-
ding de grondslag vormt voor de behandeling van
zenuwpatiënten." (R.T. 243/244).

Veel neurotici zijn dat geworden, omdat zij als kind
geschokt zijn geworden in hun zenuwleven. Met in-
stemming (want hier zit géén Buchmannianisme
achter, maar hier constateert Tournier feiten!) citeer ik dit van hem: „De psychoanalytici hebben de
talloze psychische catastrofes aan het licht ge-
bracht die in onze dagen in de kerkse gezinnen voor-
komen en die te wijten zijn aan het godsdienstig, moe-
reel en sociaal formalisme. Terwille van de waarheid
en ook van de Kerk, die ik liefheb, moet ik mijn stem
bij de hunne voegen. Ongetwijfeld zijn het de „be-
langstellende" gezinnen waar men de meeste neuro-
tici aantreft. Ik zou daar treffende voorbeelden van
kunnen geven. Ik heb de aantekeningen van een vijf-
tiental typische gevallen voor mij liggen. Patiënten
wier vader of moeder in de kerk of in de maatschap-
pij in aanzien waren, maar wier persoonlijk leven,
dat voor hun kind een open boek is, in flagrante
strijd was met hetgeen men van hen verwacht zou
hebben. In vele gevallen vindt men hetzelfde schema
terug: godsdienstig formalisme van de vader, maatschap-
pelijk formalisme van de moeder, dat wil zeggen
de vrees voor „wat de mensen er van zullen zeggen"
die alles beheerst en de ziel doodt. Men kan begrip-
pen welk een morele schok zulke kinderen ondergaan
en in welk een ontreddeiding ze geraken door zo'n op-
voeding die hun zieleven voorgoed vergiftigt. Men
kan begrijpen, dat ze het geloof verliezen. Eén van
mijn patiënten heeft mij eens bekend, dat ze een
wrok had tegen haar vader, een streng-kerkelijk man,

En zo bedoelde de Heiland het ook.

We vertelden een keer de geschiedenis van de Syro-
phoenische vrouw, die, zoals u weet, de discipelen
nogal „zeurderig" vonden. De Heere Jezus zei nog
niets. Hij wachtte af, bad misschien wel Zijn Vader,
of Hij hier helpen moest of niet. Dat antwoord kwam.
Door de mond van die vrouw, die Hem „Zone Davids"
noemt. Daarmee doet zij een beroep op des Heilands
afstamming, duidelijker gezegd: ze herinnert de Heere
er aan, dat Hij de BELOOFDE is. En daarmee sprak
ze haar GELOOFSbelijdenis uit. Daarmee toonde ze
een dochter ABRAHAMS te wezen, in wie alle ge-
slachten der aarde gezegend zouden worden. En dan
zeft de Heere Jezus ook: „Om dit woord, ga heen".

Moelijk voor de Daj's? Ze vonden het prachtig.
Met hun oosterse gevoel voor woordspelingen en „ver-
borgenheden" hadden ze dit dóór en vonden, ik zeg
het met eerbied, dat die vrouw de Heere Jezus als
het ware in Zijn eigen woorden gevangen had. En is
dit niet een kenmerk voor alle Woord Gods, dat onze
geleerde mensen „masjaal" noemen? Het maakt, dat
een hoorder van het Woord óf zich afkeert en zegt:
„Onzin", óf zich tot de Heiland wendt en vraagt: „Ver-
klaar mij toch en geef me meer". Zo begrijpen we be-
ter de uitdrukking: het Woord is een TWEE-snijdend
zwaard.

Weet ge wat ik fijn vind? In het Balantian en het
Lara hebben ze twee woorden voor „ziel". Met het ene

bedoelen ze dat van ons, waarvan we belijden, dat het
terstond na onze dood met de Heiland verenigd wordt
en met het andere woord bedoelen ze het „leven". De
woorden van de Heere Jezus uit Marcus 8: 35—38
zijn dan ook duidelijk te maken. Zo hebben de men-
sen van Balantian en Pantu ook twee woorden voor
horen. In hun taal kan ik zeggen: „Wie oren heeft
om geluid op te vangen, die moet op mer-
ken".

Een enkele maal werd me toegevoegd: „Ik geloof,
wat U verteld hebt, hoe moet ik nu doen?" Ik meen-
de, dat hier de vraag van de stokbewaarder achter
zat, maar bij dóórpraten bleek me, dat deze man „bij
ons gerekend wilde worden". We hebben toen over de
doop en over de Kerk gesproken en, vertrouwend in
de leiding onzer Kerken door de Koning der Kerk,
hem verwezen naar de mogelijkheid, dat ook voor
hem de dag kan komen, waarop hij gedoopt zou mo-
gen worden. Maar toch dachten we even aan de ge-
schiedenis van Cornelius, van de Moorman en van de
stokbewaarder, die onmiddellijk het sacrament toe-
bedeeld kregen. Ook hieruit zien we weer, hoe nodig
het is, dat er velen komen. In mijn gedachten zie
ik een paar zendelingen het Evangelie verkondigen
en al hun hier aanwezige broeders en zusters, een
ieder in zijn werk en op zijn plaats bezig hun licht te
laten schijnen voor de mensen, onder wie de zende-
lingen prediken. Welke predikant in het vaderland

zou niet verheugd wezen, indien zijn gemeenteleden
het door hem gesproken woord bekrachtigden door
hun gesprek, hun onderricht, hun gedrag, hun hulp
aan anderen? Hoeveel evangelisatiewerk in onze Ker-
ken strandde niet, omdat de gemeente haar predikant
niet steunde?

Ik weet, dat ik hier iets zeg, waar jonge mensen
zich niet zo vaak mee bemoeien, maar dan is het juist
goed, als men eens hierover nadenkt. Ga maar eens
vragen aan de leider van uw jeugdvereniging of aan
uw predikant, hoe men die heren helpen kan. Dan
zult u zien, hoe rijk het gemeentelven wezen kan.

Ik babbel in deze stukjes maar zo wat en ik vind
het erg moeilijk om door zo'n dorre schrijfmachine
heen in uw hart een beetje van onze vreugde te laten
gevoelen, zó, dat ge zegt: ik wou dat ik helpen kon.
Weet ge, als jonge mensen dat gevoel krijgen, dan
willen ze ook meteen naar één of ander ver land, liefst
zo wild mogelijk, om daar als 'n onversaagde held(in)
te gaan werken. Maar zulke dappere dingen zijn heus
niet nodig. Voorlopig maar trouw leren, ook uit de
Bijbel en je catechismus, dan zal ik later nog wel iets
van je vragen.

Tot de volgende keer.

Ngabang, Dec. '51.

J. P. MOERKOERT.

niet zozeer om het ongeregelde leven dat hij leidde, maar omdat hij haar daardoor had afgebracht van het geloof, dat zij tengevolge van afschuwelijke herinneringen vergeefs had getracht terug te vinden. Zij kon het niet over zich verkrijgen haar bijbel op te slaan die ze zo vaak plechtig had horen voorlezen, vlak na de hevigste familiescènes". (TG. 80/81).

Tournier waarschuwt ook tegen het formalisme op seksueel gebied. Veel christenen, zo zegt Tournier, „schijnen voor hun kinderen alleen maar bezorgd te zijn voor fouten op seksueel gebied en ze geven hun een negatieve houding mee tegenover de sexualiteit, dat meesterwerk Gods. Sexualiteit staat gelijk met zonde: die gedachte prenten ze hun in van hun kindertijd af, niet alleen met hun woorden maar door hun geheimzinnig zwijgen en hun gegeneerde houding, hetgeen dikwijls voorkomt door hun eigen seksuele teugelloosheid." (TG. 85).

Kinderen merken zulke dingen vaak gauw op. Vader toont heel gauw, als het kind eens vraagt, waar de kindertjes vandaan komen..... Maar bij het Bijbel-lezen slaat hij bepaalde stukken over; en de kinderen weten dikwijls heel gauw, welke stukken vader overslaat.....

Raak is ook, wat Tournier schrijft in „Techniek en Geloof", pg. 157: „Het tragische van onze Westerse samenleving is, dat ze nog in zekere zin een christelijk stempel draagt, terwijl ze over 't algemeen niet meer werkelijk in het christendom gelooft. De zelfde persoon bijvoorbeeld, die openlijk verklaart, dat men in zaken niet eerlijk kan zijn, gaat heftig te keer tegen z'n zoon als hij hem op een leugen betrapt. Als we openlijk heidenen waren, zou het waarschijnlijk met onze moraal nog slechter gesteld zijn, maar met onze gezondheid beter. De oorzaak van het grote aantal zieken is de innerlijke verscheurdheid in de westerse wereld welke zich weerspiegelt in het zieleleven van de mens van onze tijd. Elke innerlijke gespletenheid tussen twee tegengestelde tendenzen is oorzaak van psychische stoornissen."

Hoe onverstendig ouders soms zich kunnen gedragen in bijzijn van hun kinderen en welke gevolgen dat voor zo'n kind kan hebben, illustreert het volgende geval: een patiënt, die niet instaat was om te bidden, verhaalde aan Tournier, „dat ze als klein kind hevig was geschokt door een uitlating van haar vader. In een driftbui had hij tegen haar moeder gezegd: „Dat kind had niet moeten geboren worden". Die woorden hadden haar nooit meer losgelaten en haar de gedachte gesuggereerd, dat ze niet was als andere kinderen en dat God eigenlijk niet had gewild dat ze bestond. Later, op de catechisatie, had ze aan de dominee gevraagd of de mensen geboren worden

omdat God het wil en of God dat van alle mensen wilde. Maar de dominee had haar geantwoord, dat dat een vraag was, die niet bij haar leeftijd paste." (TG. 182) Maar zo komt men met zo'n kind niet verder. Dat had die dominee moeten voelen. En hij had eens met dat kind apart verder moeten praten. Natuurlijk niet op die catechisatie; en ook niet, omdat dat tot zijn taak van predikant zou behoren. Hij had dat moeten doen als mens, die wat meer van geestesgesteldheden behoort af te weten, dan verschillende van zijn medemens.

Geen ogenblik wil ik hebben (men versta mij ten deze niet verkeerd), dat de herderlijke taak van onze dominees verpsychologiseerd zou worden. Dominee heeft tot zijn schapen, de grote en de kleine, te komen met „het Woord van God"; tot de kleintjes in de vorm van „melk"; tot de volwassenen in de vorm van „vaste spijs". Maar..... dat wil niet zeggen, dat dominee daarmee altijd „klaar" is. Als dominee in een naburige gemeente catechisatie gegeven heeft en hij rijdt „als dominee" naar huis en daar ligt langs de weg iemand, die een ongeluk gekregen heeft, dan moet die persoon door een dokter behandeld worden; maar..... die dominee mag maar niet doorrijden, alsof hij niets ziet; dan moet óók hij alvast de behulpzame hand bieden, naar dat dat in zijn vermogen is. En voor iemand, die veel langs de weg verkeert, is het heel goed, als hij een cursus volgt in „Eerste hulp bij ongelukken"; al is hij van zijn vak reiziger in kruisnagels. Zo nu, zou het voor onze predikanten helemaal geen kwaad kunnen, als zij bij hun theologische studie, eens wat lessen kregen in psychologie. Want toen de catechisatie afgelopen was, had die dominee dat meisje, bovenbedoeld, apart kunnen nemen en vertrouwelijk vragen: „zeg, Elsje, waarom vroeg jij dat aan mij?" Dan was dat kind allicht gaan praten en dan had dominee daarna altijd nog kunnen zien, of hij met dat kind ten einde toe kon praten; óf dat hij eens naar de ouders moest gaan en hen zeggen: „U moet eens met Uw kind naar een kinderpsychiater gaan; want zus en zo is het geval!" Dat had dit kind jaren (!) (dat is geen kleinigheid!) van narijheid bespaard.

Zoals ik reeds zeide: ik moet niets hebben van dat „delen" in Buchmanniaanse zin; maar ik moet evenmin iets hebben van die mensen, die uit principe nooit een „biecht" van hun medemens, die in moeilijkheden zit, zouden willen aanhoren.

Want de „biecht", het zich-uitspreken-tegenover-de-medemens, die men vertrouwt, kan zeer veel goeds uitrichten!

Dát heeft Tournier goed begrepen!

P. JASPERSE.

Een roman over de afscheiding

LITERATUUR EN KUNST

De bekende romanschrijver P. A. de Rover gaf bij de firma Jan Haan te Groningen een roman uit getiteld: „Ruig Volk". In een inleidend woord vertelt hij, dat deze roman op verzoek van de uitgever geschreven werd. Er moest een boek komen over dat tijdvak in de 19e eeuw, waarin onze vaders hebben geworfeld „op het terrein van de kerk, de school en de politiek". Want: „wat weten ze in deze vermaterialiseerde tijd nog van de heldenstrijd der grote (en kleine) figuren uit die tijd af?" zo was de vraag van de uitgever.

En het moest een „roman worden, geen dor boek vol wetenswaardigheden, geen vertelboek zonder meer, maar een roman....."

Zo is dit boek ontstaan.

En we leggen de nadruk op dat woord „ontstaan", want we hebben na lezing van deze roman niet de indruk, dat dit boek ook „geboren" is.

Nu bevat dit boek ongetwijfeld veel goeds en van de diepe ernst, waarmee dit werk werd opgezet en voltooid, zijn we overtuigd. Wanneer de auteur zegt: „De Heere, Wiens zegen ik er over gevraagd heb, moge U die in zijn volheid schenken", zich daarmee richtend tot zijn lezers, bewijst dit, dat hij met grote ernst dit werk verricht heeft.

Maar toch, wat de bedoeling is geweest, werd niet bereikt. Het is een goede roman geworden, maar het werd geen roman over de Afscheiding.

In datzelfde inleidend woord zegt de auteur, wanneer hij zijn gesprek met de uitgever weergeeft: „Daar moet ik even over nadenken. Ik durf niet direct toestemming te geven. En toch..... het onderwerp gaat me lokken. Ik zal me weer uit kunnen leven op mijn rivier....."

En dat nu heeft hij dan ook gedaan. Hij heeft zich weer „uitgeleefd op zijn rivier", maar hij heeft zich niet uitgeleefd in de stof van de Afscheiding.

Hij heeft wel die stof gebruikt, doch in dienst van „zijn" rivier, en de opzet zou slechts dan gelukt zijn, wanneer het omgekeerd ware uitgevallen en hij „zijn" rivier gesteld had in dienst van de Afscheiding.

En hiermee hebben we het oude conflict, dat we telkens weer zien opduiken bij de historische roman. Waarop moet het accent vallen: op het „historisch" of op de „roman"?

We beleven in onze tijd een opbloei van de historische roman, maar zonder uitzondering kan er van gezegd worden, dat het zwaartepunt ligt op de „roman" en niet op de historie. Van de Bijbelse ro-

man geldt precies hetzelfde. Er worden, vooral in Amerika, tegenwoordig heel wat Bijbelse romans gebracht, maar zonder uitzondering wordt de Bijbelse stof in dienst gesteld van de roman en niet omgekeerd. En daarmee is o.i. dit soort Bijbelse romans veroordeeld. Want wij mogen de Bijbel nooit in „dienst stellen" van iets, zeker niet van onze pen en fantasie. Wie zich waagt aan een Bijbels motief, dient zich te realiseren, dat zijn pen in dienst moet staan van de Bijbel en nooit omgekeerd.

Maar hoe staat het nu met de „historische" roman? Wij geloven, dat het hier wel iets anders staat. Het is geoorloofd de historie tot achtergrond te nemen van een motief, dat we graag naar eigen scheppingsdrang willen creëren, en waarbij we graag ruimte en kleur en vormgeving geheel tot onze dispositie willen houden. Het is nu eenmaal zo, dat ook de romankunst alleen en uitsluitend in volkomen geestelijke vrijheid kan worden beoefend. Waar die vrijheid belemmerd wordt, hetzij van binnen uit of van buiten af, we bedoelen hiermee: door een ons zelf opgelegde tendenz, dan wel door dictatuur van „Cultuurkamers", mislukt de romankunst onherroepelijk.

En nu heeft, in de paar regels, die wij hierboven uit het inleidend woord van De Rover citeerden, zich deze auteur in dit opzicht geheel verraden. Hem werd gevraagd een „Afscheidingsroman" te geven en wat hij voor zijn geest kreeg was een „riviergezicht met ruig volk".

Daar ligt het zwakke punt bij deze roman.

Wij willen hiermede natuurlijk niet beweren, dat er geen goede „Afscheidingsroman" te geven zou zijn. Natuurlijk wel, maar dan moet men ook door het motief van de Afscheiding gegrepen zijn. Wanneer De Rover in plaats van „zijn" rivier de „hanenpootjes" onder de afscheidingsbul van de gemeentelieden van Ulrum voor zijn geest gekregen had, en dit beeld zijn schrijversziel had bevrucht, hadden we waarschijnlijk een uitstekende roman over de Afscheiding van hem gekregen.

Maar nu hebben we een tamelijk goede roman van „ruig volk" op de rivier gekregen, volk dat toevallig in de afscheidingsstijd geleefd heeft. Een schipper en diens vrouw, die hun kindje eerst laten dopen in de Hervormde kerk, maar omdat dit geen „heuse doop" is geweest, het laten overdopen in een kerk der Afscheiding. Maar daarin bestaat dan ook de hele afscheidingsaete van dit echtpaar. Later geeft de schrijver nog een paar mooie tafereeltjes op de rivier wan-

neer daar gedoopt wordt in het ruim van hun schuit en daar ook Avondmaal gehouden wordt, maar meer krijgen we er ook niet van te zien.

Tenminste niet via deze hoofdfiguren van het boek.

De schrijver realiseert zich al schrijvende over „zijn rivier", dat hij een „Afscheidingsroman" moet geven en daarom haalt hij er een schoolmeester bij, die een kreupele zoon van de schipper doceert aan diens ziekbed over wat er allemaal gebeurt in de kerkelijke wereld. Maar dit hinderlijk intermezzo, dat nu wel weer een compleet „vertelboek" gaat worden, iets wat de uitgever nu juist niet wilde, hindert de compositie van deze roman, in zulk een mate, dat men eigenlijk niet meer van een roman kan spreken. De schrijver heeft geen kans gezien de geest der Afscheiding door zijn hoofdfiguren heen te werken en daarom moet er de schoolmeester als een soort deus ex machina aan te pas komen, om ons onderwijst te geven in de kerkgeschiedenis en wat er mee samenhangt: Groen, Reveil enz.

Door die tweeslachtigheid heeft deze roman, die ongetwijfeld veel goede kwaliteiten heeft, veel geleden. Dat had alles anders gekund wanneer hij inderdaad door zijn thema, dat hem verzocht werd te beschrijven, ware „gegrepen" geweest. Wanneer hij werkelijk de Afscheiding gezien had, had hij alles anders opgebouwd. Dan was hij tot in het diepst van zijn geest geschokt geweest, door de waarheid, dat iedere reformatie terug grijpt op de oorspronkelijke dingen.

Daarvan zien we in deze roman niets. Wanneer de schippersvrouw eenmaal tevreden is gesteld door de „goede" doop van haar kind, blijkt verder in heel de opvoeding van het kind niets van een waarlijk inlossen van wat door de ouders bij die doop beloofd werd. Het kind mislukt dan ook en verslingert zich aan een kroegmeid. Tenslotte sterft de schipper, Willem, maar men mist hem nauwelijks meer in de loop van het verhaal. Zózeer is hij reeds van markant hoofdfiguur in een mist verdwenen en zijn sterven schokt dan ook niet.

De Afscheiding werd in hem nooit vlees en bloed. Hoe komt dat? Omdat de schrijver de kerk niet gezien heeft, als een der „oorspronkelijke" dingen, waarop iedere reformatie terug grijpen moet, wil zij reformatie zijn. We bemerken dat ook aan de weduwe, die ondanks haar „afscheiding", later trouwt met een dokter die Hervormd bleef.

En zo heeft, helaas, ook deze roman ons niet gegeven wat we zo graag hadden willen hebben: de roman over de Afscheiding. Want inderdaad, daarin had de uitgever volkomen gelijk: ons jonge geslacht heeft daar behoefte aan. In deze vorm is het misschien alleen nog maar mogelijk aan de generatie van vandaag iets te laten zien van de worsteling onzer vaders om behoud en herstel van wat hun dierbaarder was dan hun leven.

„Ruig Volk" heeft veel goeds. Als roman van de Hollandse rivier is het verhaal best leesbaar en het werk geeft blijk, dat de schrijver veel historisch feitenmateriaal heeft geraadpleegd en dat hij met ernst is te werk gegaan, maar de roman over de Afscheiding is het boek niet geworden. Want zijn geest werd bevrucht door een rivierschipper met een ringbaard, die zijn schuit bestuurt, maar hij is niet ontroerd geweest door de namen onder de „Acte van Afscheiding of Wederkeering", gedateerd 14 October 1834, van Henkie Johannes Huizenga (lidmaat), Jacob Germens Sikkens (lidmaat), Anna Kornelia Bos (lidmate), met de kanttekening erbij: „niet kunnende schrijven maar zulks in de opene vergadering Anton (onleesbaar) verzoekende....."

De uitgever zorgde voor een goede uitvoering. Best papier en mooie band met stofomslag, getekend door de bekende bandtekenaars J. de Vries. R. v. R.

JEUGDLEVEN

Jeugdcongres te Wassenaar

In aansluiting op het stukje, dat we enige weken geleden plaatsten, kunnen we mededelen, dat De Vrieso voor ons zal behandelen het onderwerp: „De Openbaring van Johannes en het sociale leven". Een schets hierover en laatste mededelingen hopen we jullie na 1-April te zenden.

Daar er nog plaats is voor enkele deelnemers, kunnen er voor deze datum nog aanmeldingen geboekt worden. Wie het eerst komt.....

Denken jullie aan de f.s. — voor 1 April?

Namens de Congrescommissie:
Mej. W. J. RIJKEN v. OLST,
Rozenstraat 63, Den Haag.

PERSSCHOUW

KERKVERBAND EN GEBOD.

In ons vorig nummer voorzagen we het eerste gedeelte van ds K. Doornbos' artikel van enige kanttekeningen. Het slot volgde nu. Na herinnerd te hebben aan het besluit der Kamper synode inzake „Kralingen" merkt ds Doornbos op:

Prof. Schilder zegt dat ondanks dat besluit met algemene stemmen genomen in een mooi ogenblik genomen er toch al weer ongelukken zijn gebeurd. Zou

een haas
ongeluk

Het h
men het
zover e
een syn
een woo
er gebe
komt „o
(enkelv
lukken"
niet me
lijke i
is wat
men, m
de op l
een s
revisie
ding (h
tege
besluit)
„ongel
gen Sch
dig voor
handel
continu
Ds Dc

t Li
synode
gaat v
handel
pen z
ernst.

Het r
lang pu
wordt u
f i c i e
ning va
kracht
d e s y
bekend
loosheid
in de ti
Acta. M
van Sep
sluit vs
kern. D
Ds Dc

Prot
kerke
gebru
komt.

Hiero
woord i
K.O. sta
in? De
Maar h
heerlijk
K.O. nie
de tekst
heerlijk
ren van
iets and
Weinu,
54. En
l e n
b a n d
„de Art
lang als
verander
dan dit:
b a n d
dat het
Gods of
vergader
andere
zijn. W
den, er
komt in
dit een
ten? De
len der
Ds Dc

Het
met he
bedoelt

Het s
lijke spr
gebruik
met het
gewerkt
onvoor
kerkver
verband
ten: ker
ticuliere
dig (ar
band no
band no
staat-des
nog mee